

Scientific Journal

VIRTUS

#39, December, 2019
published since 2014

2019

ISSN 2410-4388 (Print)
ISSN 2415-3133 (Online)

Scientific Journal *Virtus*
Issue # 39, December, 2019
Published since 2014

*Recommended for publication by the Council of
NGO "Sobornist" (the proceedings No.4 December 30, 2019).*

Founder: Scientific public organization
"Sobornist" (Ukraine).

Publisher: Center of Modern Pedagogy "Learning
Without Borders" (Canada).

Partners:

- + Volodymyr Dahl East-Ukrainian National University (Ukraine);
- + Lugansk Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education (Ukraine);
- + Zhytomyr Ivan Franko State University (Ukraine);
- + SE «Lugansk State Medical University» (Ukraine);
- + Consortium for Enhancement of Ukrainian Management Education (Ukraine);
- + Pomeranian Academy in Slupsk (Poland);
- + Baku Islamic University (Azerbaijan);
- + University of the town of Nish (Serbia);
- + Zielonogorski University (Poland);
- + Center of Modern Pedagogy "Learning Without Borders" (Canada).

*Virtus: Scientific Journal / Editor-in-
Chief M.A. Zhurba – December # 39,
2019. – 148 p.*

Editor-in-Chief:

Zhurba M.A., Ph.D., professor, Head of the scientific public organization "Sobornist" (Ukraine).

Deputy Editor-in-Chief:

Kuzmichenko I.O., Ph.D., associate professor, Head of the Department of Humanities of SE «Lugansk State Medical University» (Ukraine);

Talishinski E.B., Ph.D., associate professor, Head of the Department of Public Disciplines of the Baku Islamic University (Azerbaijan);

Starichenko E.V., Head of Analytical Department of the scientific public organization "Sobornist" (Ukraine).

Mainhandling Editor:

Kravchenko Yu.V., Manager on international cooperation of the scientific public organization "Sobornist" (Ukraine).

Journal Indexing:

✓ **Google Scholar** is a freely accessible web search engine that indexes the full text or metadata of scholarly literature across an array of publishing formats and disciplines. The Google Scholar index includes most peer-reviewed online academic journals and books, conference papers, theses and dissertations, preprints, abstracts, technical reports, and other scholarly literature, including court opinions and patents. Google Scholar's database contains roughly 389 million documents including articles, citations and patents making it the world's largest academic search engine.

✓ **Scientific Indexing Services (SIS) (USA)** is academic database which provides evaluation of prestigiousness of journals. The evaluation is carried out by considering the factors like paper originality, citation, editorial quality, and regularity & international presence.

✓ **Citefactor (USA)** is a service that provides access to quality controlled Open Access Journals. The Directory indexing of journal aims to be comprehensive and cover all open access scientific and scholarly journals that use an appropriate quality control system, and it will not be limited to particular languages or subject areas.

✓ **ResearchBib** is open access with high standard indexing database for researchers and publishers. Research Bible may freely index journals, research papers, call for papers, research position.

✓ **Scientific Journal Impact Factor (SJIFactor)** is an international, recognized platform for promoting scientific achievements, as well as supporting publishers and scientific communities interested in state-of-the art research activities in innovation and applied science areas.

Journal «Virtus» has been positively evaluated in the SJIF Journal Master List evaluation process. **SJIFactor = 4,494.**

✓ **Directory of Research Journal Indexing (DRJI)** is to increase the visibility and ease of use of open access scientific and scholarly journals thereby promoting their increased usage and impact. DRJI supply champion has access to global-renowned content in all discipline areas including magazine and journal articles. DRJI advocate, educate, and provide the central resource for indexing.

✓ **International Innovative Journal Impact Factor (IIJIF)** – academic database was organized with the aim of creating an open platform for scientific research around the world. IIJIF provides the necessary communication of scholars, editors, publishers and conference organizers, through its exclusive services: provides indexing of scientific journals (calculates the impact factor), forms a list of national/international conferences and journals.

**Certificate of Mass Media Registration:
KB № 21060-10860P from 24.11.2014 p.**

Journal Editorial Staff Contact Information.
e-mail: virtustoday@gmail.com
website: <http://virtus.conference-ukraine.com.ua>

© Authors of the Articles, 2019.

© Scientific Journal «Virtus», 2019.

Editorial Board:

Aliyeva S.I., Ph.D., professor, Institute of History National Academy of Sciences of Azerbaijan (Azerbaijan).

Aliyeva S.N., Ph.D., associate professor, Baku State University (Azerbaijan).

Aliyeva Y.N., Ph.D., associate professor, Baku State University (Azerbaijan).

Aliyev M.N., Ph.D., professor, Baku State University (Azerbaijan).

Arslan C.H., Ph.D., professor, Necmettin Erbakan University (Turkey).

Bohonkova J.A., Ph.D., professor, Volodymyr Dahl East-Ukrainian National University (Ukraine).

Chyzhova O.M., Ph.D., professor, National Pedagogical Dragomanov University (Ukraine).

Ciftci S.S., Ph.D., associate professor, Necmettin Erbakan University (Turkey).

De Serio B., Ph.D., professor, University of Foggia President of AIM (Italy).

Dombi-Fáy A., prof. dr., CSc, PhD, dr. hab., Professor of Pedagogy, Faculty of Education Hungary, Szeged University "Juhász Gyula" (Hungary).

Drachuk O.P., Ph.D., associate professor, National Pirogov Memorial Medical University, Vinnytsya (Ukraine).

Fóris-Ferenczi R., Ph.D., associate professor, Docent, Vice-dean, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Department of Applied Psychology of the Babeş-Bolyai University (Romania).

Hamarta E.S., Ph.D., professor, Necmettin Erbakan University (Turkey).

Jovanovic P., Ph.D., professor, University of the town of Nish (Serbia).

Kalko I.V., Ph.D., associate professor, Luhansk Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education (Ukraine).

Karabacak N.N., Ph.D., associate professor, Recep Tayyip Erdogan University (Turkey).

Karlovitz Já.T., Ph.D., associate professor, Óbuda University (Hungary).

Kasyanova O.V., Ph.D., associate professor, Luhansk Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education (Ukraine).

Kasyanova V.A., Ph.D., associate professor, Institute of Chemical Technologies Volodymyr Dahl East-Ukrainian National University (Ukraine).

Komarevtseva I.A., Ph.D., professor, SE «Lugansk State Medical University» (Ukraine).

Korotkova E.A., Ph.D., associate professor, Luhansk Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education (Ukraine).

Kravchuk O.O., Ph.D., professor, Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute (Ukraine).

Mennell S., Ph.D., professor, University College Dublin (Ireland).

Mihailovic S., Ph.D., professor, Institute of Serbian Culture Pristina-Leposavic (Serbia).

Moskalyova L.Yu., Ph.D., professor, Melitopol Bogdan Khmelnytsky State University (Ukraine).

Okulicz-Kozaryn W., dr.hab., MBA, Member of the International Scientific Association of Economists and Jurists "Consilium" (Switzerland).

Pagava O.V., Ph.D., associate professor, Luhansk Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education (Ukraine).

Pashayeva A.N., Ph.D., senior researcher at the Philosophy Institute of NA of AR, Baku (Azerbaijan).

Polishchuk O.P., Ph.D., professor, Zhytomyr Ivan Franko State University (Ukraine).

Polovyi M.A., Ph.D. in History, D.Sc. in Political Science, professor, Vasyl Stus Donetsk National University (Ukraine).

Potapenko E.V., Ph.D., professor, Volodymyr Dahl East Ukrainian National University (Ukraine).

Sapenko R., Ph.D., professor, Zielonogorski University (Poland).

Semaniuk V.Z., D.Sc., Associate Professor, Ternopil National Economic University (Ukraine).

Shpak D.O., Ph.D., associate professor, Mykolajiv branch of Kiev National University Culture and Arts (Ukraine).

Radchenko O.V., Ph.D., professor, Pomeranian Academy in Slupsk (Poland).

Rohit Kumar Verma, B.com.L.L.b, Poet & Researcher, Writer, Institute of Law Jiwaji Univeristy (India).

Shchudlo S., Ph.D., professor, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University (Ukraine).

Stoffa Ján, prof. Ing., DrSc., emeritus professor, Palacký University in Olomouc (Czech Republic).

Stoffová V., prof. Ing., CSc., Ph.D., Department of Mathematics and Informatics, Faculty of Education, Trnava university in Trnava (Slovakia).

Svintsitska O.I., Ph.D., associate professor, Zhytomyr Ivan Franko State University (Ukraine).

Szamosközi I., dr., professor, the Faculty of Psychology and Educational Sciences, Department of Applied Psychology of the Babeş-Bolyai University (Romania).

Takács M., prof., dr., Ph.D., professor, Hungarian Language Teacher training Faculty, University of Novi Sad, Subotica (Serbia).

Torgyik Ju., Ph.D., professor, Kodolányi János College (Hungary).

Tsyurupa M.V., Ph.D., professor, National University of Defense of Ukraine (Ukraine).

Ustymenko-Kosorich O.A., Ph.D., professor, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University (Ukraine).

Vveinhardt J., Ph.D., professor, Vytautas Magnus University, Lithuanian Sports University (Lithuania).

Yeremenko A.M., Ph.D., professor, Volodymyr Dahl East-Ukrainian National University (Ukraine).

Zhurba A.M., Ph.D., associate professor of International Academy of Personnel Management (Ukraine).

Zavatskaya N.Yev., Ph.D., professor, Volodymyr Dahl East-Ukrainian National University (Ukraine).

The authors of materials are responsible for plagiarism, accuracy of the represented facts, quotes, figures and surnames. Editorial staff reserves the right for insignificant editing and reduction and also literary revision of the articles (with preservation of the main conclusions and style of the author). The editorial board of the journal may not share world outlook of the authors.

CONTENT

PHILOSOPHY

Voropayeva T.S.
CONFLICTIZATION OF THE CULTURAL
AND HISTORICAL SPACE OF UKRAINIANNES
IN THE CONDITIONS OF MODERN THREATS:
THEORETICAL AND METHODOLOGICAL
FOUNDATIONS OF THE STUDY 10

Karpitsky N.N.
FEMALE ARCHETYPAL IMAGES
IN THE INDIAN SPIRITUAL TRADITION 16

Levchenko L.Yu.
ACADEMIC HONESTY OF HIGH SCHOOL
EDUCATION: A THEORETICAL OVERVIEW 23

Utuzh I.G., Kandybei V.K.
A. LOUEN'S TRANSCENDENT PSYCHOTHERAPY
(METHODOLOGICAL ASPECTS OF THE
PHILOSOPHY OF MEDICINE) 26

Shtepa O.O.
THE PROBLEM OF STRESSOGENESIS
OF THE LEGAL MENTALITY OF THE
UKRAINIAN ETHNOS IN THE CONTEXT
OF THE DOMESTIC GOVERNMENT 32

PSYCHOLOGY

Biletsky P.S.
SOCIO-PSYCHOLOGICAL CONDITIONS
OF SAVING PROFESSIONAL HEALTH
OF MEDICAL INDUSTRY PROFESSIONALS 36

Boiko-Buzyl Y.Y.
THE CONCEPT AND ESSENCE OF THE
OCCUPATIONAL-PSYCHOLOGICAL
SELECTION OF HEADS OF AGENCIES
AND DEPARTMENTS OF MIA OF UKRAINE 40

Dobrovolska N.A.
SYSTEM SOFTWARE-DESTINATION PROJECT
OF SOCIAL-PSYCHOLOGICAL SUPPORT
OF THE PROCESS OF ESTABLISHMENT
OF THE GIFTED PERSON 43

Kovanda O.V.
PSYCHOPROPHYLACTICS OF EMOTIONAL
DISORDERS OF THE ADULT PERSONALITY 47

PEDAGOGY

Nahorna O.O.
MANAGEMENT OF LLM PROGRAMMES
IN INTERNATIONAL DISPUTE RESOLUTION AND
ARBITRATION: THE EXPERIENCE OF ENGLAND 50

Nesin Y.M.
ANALYSIS OF ENGLISH SPEAKING TEXTBOOK
«MANAGEMENT I» 53

Oros V.M.
THE IMPACT OF KEY LIFE COMPETENCES
ON THE FORMATION OF INFORMATION-
DIGITAL COMPETENCE 56

Rozman I.I.
SOURCES VALUATION OF MEMOIRS
AS A HISTORICAL AND PEDAGOGICAL SOURCE 59

Tarhonii I.V.
PEDAGOGICAL CONDITIONS OF EDUCATION
OF TOLERANCE IN STUDENTS OF PEDAGOGICAL
COLLEGES IN OUT-OF-COURSE ACTIVITIES 62

PHILOLOGY

Koshil N.E., Hyryla O.S.
TYPICAL MISTAKES IN STUDENTS 'ENGLISH
SPEECH AND METHODS OF THEIR ELIMINATION 66

Maksymiuk M.V.
HISTORICAL ONYMS AS MARKERS OF
POSTMODERN TEXT (BASED ON
V. KOZHELYANKO'S NOVEL «KONOTOP») 69

Piatachenko S.V.
PANTELEIMON KULISH'S COLLECTION
«UKRAINIAN FOLK LEGENDS»: THE HISTORY OF
PUBLISHING, STRUCTURE, THEMES OF STORIES 74

Rybina N.V.
THE IMPACT OF THE UKRAINIAN LANGUAGE
ON THE QUALITY OF FOREIGN LANGUAGE STUDYING
WITHIN THE HIGHER SCHOOL EDUCATION 79

Semeniuk A.A., Symoniuk B.O.
STRUCTURAL-SEMANTIC AND FUNCTIONAL
PECULIARITIES OF IDIOMS WITH «HOME»
AS A COMPONENT AND THEIR TRANSLATION 83

Khanbabayeva G.G.
THE PECULIARITIES OF TRANSLATION
OF ENGLISH NEWSPAPER ARTICLES 87

HISTORY

Zhurukhina O.Yu.
CHRONOLOGY OF BEADS FROM
THE MIDDLE DNIEPER REGION (GENERAL THESIS) 90

Kagamlyk S.R.
PRIVATE LIBRARIES OF THE UKRAINIAN
ORTHODOX HIERARCHS OF 17–18 CENTURIES:
FORMATION AND USE OF BOOK COLLECTIONS 94

УДК 101.8:316.754

Утюж І.Г.,

д.філос.н., професор, Запорізький державний медичний університет, ORCID: 0000-0003-1152-015, Ytyh13@ukr.net

Кандибей В.К.,

студентка Запорізького державного медичного університету, veronicakandybej@mail.com

Україна, м. Запоріжжя

ТРАНСЦЕНДЕНТНА ПСИХОТЕРАПІЯ А. ЛОУЕНА (МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФІЛОСОФІЇ МЕДИЦИНИ)

Сучасна філософія презентує себе потужною критичною парадигмою, в якій на перше місце виходить людина та аналітика кризи соціального, мова йде про постмодерністську і постструктуралістську методології. Основним об'єктом і предметом стає тілесність, як матеріалізація знань про людину. І тому в сучасних умовах формування міждисциплінарного, інтелектуального проекту філософії медицини, має дуже актуальну значимість. Інтеграція філософського і медичного дискурсу дає можливість знайти відповіді на складні соціальні виклики, що спричинені агресивними, бездуховними, стресовими поведінковими стандартами сучасної людини, що призводить до зміни стану здоров'я та продовження життя. Гармонія душі та тіла дає цілісне сприйняття та знання про людину, тому велика кількість вчених-природознавців, лікарів звертаються до філософії для отримання відповідей на складні питання стосовно визначення природи людини.

Тому звернення до праць А. Лоуена, до його тілесно-орієнтованої методології дає можливість зрозуміти сутність людини та допомогти їй покращити свій психофізіологічний стан в умовах тотального соціального ритму та перенапруги сьогодення.

Ключові слова: постмодерністська і постструктуралістська методологія, тілесність, матеріалізація, філософський і медичний дискурс, стан здоров'я, гармонія душі та тіла, природа людини, тілесно-орієнтованої методології, психофізіологічний стан, тотальний соціальний ритм, перенапряга сьогодення.

«Мудрі люди прочитають твоє минуле життя по твоєму зовнішньому вигляді, ході, поведінці. Властивість природи – самовираження. Навіть найменша деталь тіла що-небудь показує. Обличчя людини, як дзеркало, відображує те, що робиться всередині».

Р.В. Емерсон

Постановка проблеми: Сучасна філософія поступово відходить від аналізу законів буття, переходячи в дискусію тілесності, аналізуючи хвороби, безумство, вади, сексуальний аспект життя. Стикаючись із сотнями медичних історій взаємовідношень лікарів та пацієнтів, відношення лікарів до своєї справи, ми звернули увагу на те, що чимала значимість приділяється фізичному аспекту хвороби людини, полегшенню тілесних страждань, купіюванню симптомів захворювання, і дуже мало саме душевному стану людини, її внутрішнім переживанням, хвилюванням і конфліктам, особливо. Але для лікаря будь-якої спеціальності, на нашу думку, вкрай необхідно звертати увагу саме на душевний стан своїх пацієнтів, приділяти увагу спілкуванню із ними.

Такі деонтологічні основи в роботі лікаря цікаво представлені в роботі А. Лоуена «Психологія тіла». Саме цій роботі автор приділяє багато уваги аналізу психосоматичних станів, внутрішніх проблем людини, вправам для подолання внутрішніх психологічних проблем, які так часто є прихованими причинами різних хвороб. Дана книга буде надзвичайно актуальною саме через її зв'язок із психотерапією.

Мета статті: Розкрити методологічні основи трансцендентної психотерапевтичної теорії А. Лоуена, в якій розглядається функціонування психіки людини в категоріях тіла та енергії, показати як автор пов'язує моральне становлення особистості з тілесно-орієнтованими методи-

ками в лікуванні неврозів, депресій та інших психофізичних відхилень.

Виклад основного матеріалу: В роботі А. Лоуена «Психологія тіла» багато уваги приділяється визначенню поняття «біоенергетика», як сучасному методу психотерапії, що бере свій початок від технік Вільгельма Райха – австрійського психоаналітика, який збагатив психоаналіз так званою роботою з тілом (body-work).

Людиною, який створив напрямок біоенергетики був американський психіатр та психотерапевт А. Лоуен. Взявши від Вільгельма Райха основні поняття про енергетичну основу психофізичних процесів, він розвинув власну концепцію психотерапії та заснував в 50-х роках Інститут Біоенергетичного Аналізу в Нью-Йорку, що стало передумовою створення в наступні 30 років декількох десятків схожих установ у багатьох країнах.

Біоенергетика розглядає функціонування психіки людини в категоріях тіла та енергії, вважаючи джерелом неврозів, депресій, пригнічення почуттів, що проявляється у вигляді хронічних м'язових напружень, що блокують вільний потік енергії в організмі. В ранньому дитинстві проявляються, а потім закріплюються специфічні навички уникнення болю, розпачу, страху та засоби отримання безпеки та любові оточуючих. Вони призводять до розвитку структури характеру людини, що складається з часто викривленого образу світу та власної особистості, ригідних схем поведінки та відчуттів, а також обмежує життєвість організму патернів «самовладання», що називається також «панцирем характеру». Таким чином фізичний вигляд людини символічно відображує її психіку.

Терапія складається з пізнання структури характеру та «оживлення» заморожених в тілі емоцій. Її метою є розблокування обмежень розвитку особистості» [1, с.5] – так починається вступ до книги, з чого ми можемо

побачити та відчутти зв'язок фізичної та духовної сторін людини. Тобто успішний процес лікування хворої людини має бути саме комплексним і з індивідуальним підходом до кожної людини.

«У цій книзі я спробую показати, що здоров'я має духовну сторону. Ми побачимо, що суб'єктивне відчуття здоров'я – це відчуття задоволення, що отримане від тіла, яке іноді досягає ступеня радості. Саме в таких станах ми відчуваємо зв'язок із усіма живими істотами та з усім світом. Біль навпроти ізолює нас від інших. Коли ми хворіємо, у нас з'являються симптоми хвороби, але ми також лишаємося ізольованими від світу. Ми побачимо також, що здоров'я проявляється в граційних рухах тіла, в «сяянні» тіла, а також у його м'якості та теплі. Повна відсутність цих якостей означає смерть або смертельну хворобу. Чим м'якшим і еластичнішим є наше тіло, тим ближче ми знаходимося до здоров'я. Із віком наше тіло стає більш грубим, ми наближаємося до смерті» [1, с.6].

Як бачимо, А. Лоуен у даній книзі акцентує увагу на тих речах, від яких наша медицина дедалі більше відходить, акцентуючи увагу лише на наборі конкретних симптомів для кожної конкретної хвороби, певних лабораторних та інструментальних методів діагностики, звичайних стандартних схем лікування. Але проблема діагностики та лікування хвороб лежить значно глибше та криється в глибинах людської психіки.

А. Лоуен також задається питанням: «Чи можна лікувати психічні захворювання, не звертаючи уваги на стан тіла? І чи можна лікувати хвороби тіла не звертаючи уваги на душевний стан пацієнта? Якщо метою терапії є вилікування окремого симптому хвороби, концентрація на обмеженому фрагменті особистості, в якій цей симптом наявний, має місце та може виявитися успішною. Майже вся практика медицини використовує цей приклад. Але це не повертає повного здоров'я та не впливає на причину захворювання, на так звані особистісні фактори, що є можливою причиною захворювання. Звісно, не завжди виникає необхідність вникати в ці подробиці. Якщо ми маємо справу з переломом або інфікованою раною, можна впливати безпосередньо на хворе місце, щоб пришвидшити загоювання» [1, с.8].

«Західна медицина досягла справді великих успіхів у лікуванні та перемогла чимало хвороб, але ця медицина має чимало явних обмежень, які не бажають помічати лікарі. Але на противагу є також багато інших хвороб, які досі залишаються невиліковними, наприклад, захворювання поперекового відділу хребта, артрит, рак та велика кількість інших хвороб» [1, с.9]. А. Лоуен наголошує на тому, що це хвороби всього організму і що їх можна зрозуміти тільки шляхом цілісного підходу до людини.

Чимало проблем у дорослому житті в людини виникає через її непрості стосунки з батьками. Багатьох дітей часто сварять за те, що вони починають плакати, гніваються через щось, не слухаються батьків. Батьки часто виховуючи дитину, контролюють її згідно із загальноприйнятими правилами поведінки. Вирішується не те, що є зручним і гарним для дитини, а саме те, що підходить батькам. Виникає конфлікт, та руйнується нитка любові, що з'єднує дитину з батьком і матір'ю, що й, згідно з

Лоуеном, призводить до втрати дитиною духовності, вона втрачає власну грацію. А це є фізичним явищем, яке ми можемо помітити по тому, як люди рухаються або стоять [1, с.13].

«На консультаціях я часто бачу пацієнтів, які страждають від депресії. Депресія впливає не тільки на свідомість людини, але також на рухи, апетит, дихання та вироблення енергії. Для того, щоб повністю зрозуміти це захворювання, я спостерігаю за тілом. Я дуже часто бачу когось у позі «слухняної дитини», яка очікує батьківських наказів. Ця неусвідомлена позиція стала частиною їх особистості, яка вкорінилася до структури тіла. Коли ми дозволяємо пацієнтам усвідомити цю поведінку, обов'язково виявляється, що батьки вважали їх слухняними дітьми. З таких «гарних дітей» виростають гарні робітники, але, якщо не настає зміна в їх особистості, вони ніколи не досягнуть повноти життєвої сили та чарівності.

Часто говорять, що ми створені нашими переживаннями, але зараз я хочу сказати це дослівно: наші тіла відображають наші переживання», – такою була думка Лоуена [1, с.13].

Справді чималу роль у нашому подальшому житті відіграє наша родина, і надзвичайно великих зусиль, чималої мудрості, витримки та таланту від батьків вимагає виховання власних дітей гідними людьми, вільними від внутрішніх комплексів, протиріч, такими, які мають внутрішній стержень, які не ламаються під дією складних життєвих ситуацій та обставин. Саме ця внутрішня свобода та сила, на мою думку, здатна в майбутньому надати сил людині кожного разу, коли вона стикається з хворобою та перемагати її.

Автор проголошує чіткі смислові константи правила біоенергетики, воно полягає в тому, що людина втрачає контакт із кожною частиною тіла, де присутнє хронічне м'язове напруження. Чим більш жорстоким стає тіло, тим менше стає в ньому відчуттів, і тим більше воно стає подібним до машини. Мозок такої людини стає більш активним, і людина починає засновувати «самовідчуття» виключно на своїх розумових процесах. Тіло стає апаратом для перенесення голови та створення нею думок. У такій людині мало життя та духовності.

Така людина постійно бореться за вирішення внутрішніх конфліктів вдень, а вночі їй сняться сни. Вони можуть виникати із свіжих вражень або із пригнічених переживань дитинства. Як бачимо, існує тонка межа між нашими внутрішніми переживаннями, конфліктами, дитячими травмами із наступними проблемами та хворобами в дорослому віці. Але «аналіз і терапія, що концентруються в основному на скаргах і симптомах, не є цілісним підходом, оскільки такий метод не розглядає людину в цілому» [1].

Завдяки біоенергетиці ми маємо змогу читати «язик тіла», бачити внутрішні конфлікти пацієнта, що виявляються в хронічному м'язовому напруженні тіла. Люди за допомогою психотерапевта вчаться відчувати це напруження, розслабляти власне тіло та повертати йому природну грацію, яка ще є притаманною маленьким дітям, життя яких ще не підпорядковано стереотипам, внутрішнім конфліктам, страхам.

Хронічне м'язове напруження є ні чим іншим, як пригніченим відчуттям розпачу, паніки, злості, прини-

ження. Його не можна подолати, якщо не звільнитися від цих відчуттів. Ось саме тому такій людині й необхідний терапевт, який сам пройшов через це відчуття та знає, як знайти з нього вихід [1, с.95-96]. І саме тому, на нашу думку, саме емоційний стан пацієнта, його усвідомлення власного стану та переживань і є ключем до подолання багатьох хвороб. Багато людей скептично ставляться до понять і значної ролі психосоматики у виникненні різних захворювань. Але ж чому тоді позитивний емоційний стан так часто допомагає одужувати від хвороби набагато швидше, аніж коли пацієнт знаходиться в пригніченому стані, загнаний власними страхами та переживаннями.

Автор у книзі зазначав, посилаючись на професора Делю: «Серед невпевності, сумнівів завжди є наявним відкритий канал зв'язку з душею. Його може бути тяжко відшукати, але цей канал завжди там знаходиться, і наша справа – підтримувати його відкритим для того, щоб мати доступ к своїм глибинам, які з'єднуються з вищою свідомістю» [1, с.98].

«Твердження, що не хлібом єдиним жива людина, показує, що для життя, крім їжі, потрібна ще й віра. Сам хліб живить тіло, але людському створінню необхідна інша їжа, для того, щоб укріпити власний дух. Такою духовною їжею є кохання, глибокий, серцевий зв'язок із іншою особистістю або особистостями, з іншою істотами, з природою або з Богом» [1, с.99]. Тобто життя кожної людини має містити якийсь сенс, а найвищим сенсом і є саме сенс кохання. Він є тим стимулом, що допомагає людині вижити в найскладніший момент свого життя.

Саме в цьому моменті даної книги можна провести паралель із постулатами, які заклали Віктор Еміль Франкл у своїй книзі «Людина в пошуках сенсу». Три базових постулати нашого життя за Віктором Франклом є провідними орієнтирами, які надають людині змогу вижити в будь-яких обставинах і допомогти їй перемогти тяжкі обставини свого життя – це сенс життя, сенс кохання та сенс страждання.

Звертаючись до поняття сенсу людського життя не можна не згадати значення, яке відіграє релігія в житті багатьох людей. Наприклад, східні релігії об'єднані між собою збереженими анімістичними уявленнями, вони наближені до природи, до людей, до гармонії. А ось на Заході «процес індустріалізації підірвав віру більшості людей у гарну організацію їх світу та існування доброї сили у Всесвіті, котра могла забезпечити людям добробут і допомогла б їм вистояти. Замість цього люди, що живуть у Західному світі продовжують вірити науці, що є силою людського розуму в подоланні різноманітних труднощів, які нам загрожують. Деякі люди впевнені, що все, що нам потрібно – це добра воля та достатня кількість грошей» [1, с.100]. Але наші знання обмежені, оскільки ми є частиною природи, та ніколи не зможемо її перевершити.

«На Сході люди не тільки зберігають анімістичні уявлення, але й більше вірять в оздоровлюючу міцність тіла. Ця віра не відкидає, звісно, допомоги, яку, наприклад, може надати антибіотик у боротьбі з гострою інфекцією. Тим не менш, твердження, що віра творить дива, правдиво. В дуже багатьох документально підтверджених випадках віра змінила прогноз смерті, та фактодужання виглядав

як чудо. Ці чудеса однак не є результатом діяльності таємних зовнішніх сил, що входять у тіло для того, щоб вилікувати хворобу. Таке розуміння надає в основному сучасна медицина, звертаючись за допомогою ліків та інструментів. Віра діє зсередини, хоча може бути замінена досвідом любові. Наприклад, звернення до Божої милості позитивно впливає на тіло, справляючи збуджуючу та відкриваючу дію. Коли людина з'єднується з Всесвітом, її енергія зростає до такого ступеня, що переповнює тіло, випромінюючись назовні радісним збудженням. Це внутрішнє випромінювання може прийняти образ прекрасної аури навколо тіла. А оскільки будь-яке збудження або енергія є джерелом життя, вона може часом перемогти руйнуючий вплив хвороби. Можна було б привести аргументи, що віра не завжди приводить до такого результату. Це є неправдою, оскільки ми уявляємо собі віру, як тілесну реакцію на життя. Відкрите сприйняття життя підвищує рівень енергії у тілі й тому завжди дає позитивний ефект. Тому віру слід описати, як стан відкритості, що дозволяє природньому збудженню вільно протікати по тілу.

Не можна закритися від життя та продовжувати жити. Тому, допоки ми живі, в нас є якась віра в життя та джерело всіх життєвих сил. Тільки смерть повністю знищує віру. З тих же переконань не можна зовсім закритися від любові, тому що внаслідок цього наше серце охолоне та перестане битися. На жаль, багато людей частково закрилися від життя та любові, коли були зражені в дитинстві, що змусило їх тіла напружуватися, знижуючи рівень енергії і зменшуючи їх віру. Це призвело до хронічного напруження м'язів, яке можна порівняти з панциром у тому сенсі, що він не тільки захищає людину від подальших травм, але й замикає її у жорсткійшкаралупі. Людина тільки частково відкрита до життя та є недовірливою по відношенню до кожного, хто хоче проникнути через цю броню та досягнути серця. Але саме цей спосіб захисту руйнує оборону та відчиняє шлях захворюванням.

Якщо вільний енергетичний потік від поверхні тіла – це позитивне явище, то хронічна м'язова напруга, яка блокує цей потік – вище негативне. Якщо відкритість – позитивне відношення до життя, то замкнутість якоюсь мірою є позицією, що направлена проти життя. М'язкість – це риса, яка є супутньою життю та любові, напроти, хронічна жорстокість пов'язана із смертю та ненавистю. Ненависть робить людину холодною та твердою, так само як і смерть. У той час, як ці негативні якості мають безпосередній зв'язок із травмами, які людина отримала в дитинстві, у дорослих людей вони зберігаються як страх «відпустити себе», піддавшись тілу та прибравши контроль.

Людський розум не змушується шукати безпеки. Найбільшою загрозою безпеки людини є природа, власна природа людини та повна несподіванок гра сил природи в її оточенні. Оскільки людині ніколи не вдається повністю перемогти природу, вона веде з нею постійну боротьбу. Ця боротьба людини з природою, відображенням якої є боротьба між его та тілом пацієнта, віднімає в людині спокій розуму, який потрібен йому для того, щоб усвідомити радість, яку приносить їй життя. Маленькі діти та тварини знають цю радість, яку Достоєвський

назвав даром Бога. Ця внутрішня боротьба більш інтенсивна в невротичних особистостей, ніж у здорових людей. Часто вона отримує вигляд боротьби за владу, успіх або любов» [1, с.100-102].

Люди нашої епохи постійно кудись поспішають, постійно пришвидшуючи час. Вони все більше намагаються перемогти природу технологічним прогресом, але все більше й більше стають стурбованими, більш пригніченими, більш не впевненими ніж будь-коли раніше. «Перемагаючи природу ми підрізали власне коріння».

Переважною проблемою сучасної людини є нарцисизм. Нарцисична особистість не довіряє власним відчуттям, не може себе прийняти, оскільки відчуває, що особистість, якою вона є, не порівняна з тою, якою вона має бути. Ми, мешканці сучасного світу, залучені до безрезультатних зусиль, щоб стати кимось іншим і бути вище природи. Не здатні довіряти собі, ми не здатні вірити й іншим. Без довіри та віри в щось ми не можемо довіряти природі. Та в кінці з кінцями знищимо інших, а потім і самих себе.

Темною силою в цьому сценарії завжди виступає его із своєю потребою контролювати життя. Звісно ж, его є також творчою силою, але воно може бути й руйнівним, якщо не буде заземлено, укорінено в тілі, підсилено вірою в тіло та природу. Без цієї віри ми приречені контролювати та тримати віжки своїх природних реакцій, і таким чином створюємо в м'язах такі вибухонебезпечні напруження, що боїмся втратити контроль. Людина, яка вірить, не створює вибухонебезпечних напружень, що потребують пригнічення через їхній нищівний потенціал, і тому не боїться втратити контроль. Довіряючи життю, вона може дозволити імпульсам вільно протікати у власному тілі, модифікуючи їх лише настільки, щоб забезпечити необхідне вираження.

«Людина вже давно втратила блаженство, однак вона не є втраченою істотою. Втраченою вона стає лише тоді, коли зло в ній переважає над добром. Коли людина віддана правді, благородству, блаженству, вона може досягати дуже високого ступеня чарівності, здоров'я та духовності» [1, с.102].

Вчинки багатьох людей визначаються переживаннями дитинства. І саме батьки є відповідальними за те, щоб дитина виросла гармонійною особистістю.

«Наскільки ми не замикаємося в собі та не обмежуємося від світу, шлях добрих справ і добродіяння життя, моральність вчинків є єдиним засобом досягненням заспокоєння розуму та справжнього духовного життя. Й тварини, й діти керуються підсвідомими уявленнями гарного та поганого. З часом їх світогляд змінюється під впливом загальноприйнятих норм і правил. Інколи ці норми та правила не відповідають власним моральним установкам і правилам, що може стати причиною внутрішньої боротьби та конфліктів. Тобто людина пригнічує свою справжню сутність, діє всупереч собі. «Особистість без правил функціонує в категоріях власних безпосередніх потреб і бажань. Цей тип поведінки властивий невротичним особистостям, які мислять виключно в категоріях власної особистості. Це є характерною рисою інфантильної поведінки» [1, с.102].

У деяких людей поведінка стає повністю позбавленою правил. Вони починають користуватися максимою «все

дозволено». В психіатричній літературі таких людей описують, як нарцисичні особистості. В більш екстремальній формі цей тип особистості характеризується недоліком совісті, що призводить до поведінки, що описується, як психопатична та соціопатична. Психопат не має змоги відрізнити правди від фальші та може повторювати явну брехню, перебуваючи у впевненості, що це абсолютна правда. В той же час психопат не може відрізнити добро від зла. Обидва вони є крайніми типами, оскільки інтеграція всіх нарцисичних особистостей якоюсь мірою порушена їхнім розщепленням.

Нарцисизм – найбільш розповсюджена патологія психіки сучасної людини. Нарцисична особистість живе, скриваючись за фасадом, метою якого з одного боку є отримання схвалення та захоплення, а з іншого – компенсація та заперечення внутрішніх почуттів неповноцінності, відчаю та суму». Прикладом такої особистості автор наводить чоловіка, що розвиває свої м'язи, щоб справити враження мужності, сили та влади, хоча насправді за таким фасадом «мачо» ховається маленька розгублена та налякана дитина. Ми ніколи не повинні зважати на зовнішність людини, не побалакавши з нею особисто, адже часто те, що ми бачимо ззовні не відповідає тому, що є всередині людини, її справжніх страхів і переживань, її сутності. Наша культура орієнтована на такі цінності, як влада та успіх, що й проявляється саме як частка нарцисизму. Необхідно навчати дітей основам етики та моралі не просто на словах, а власним прикладом [1, с.106-107].

Отже, трансцендентна терапія і смисли в лікуванні тіла все частіше поєднуються із когнітивними, ментальними структурами духовності. Духовність стає контекстом пояснення енергії. Автор наполягає на тому, що моральна поведінка розвиває добрі почуття в людей і одночасно приносить благо суспільству, в якому вона живе. Якщо головною метою життя є те, щоб бути людиною, яка є повною грації та чарівності, то саме такою має бути також мета освітніх програм, а не просто являти собою звичайне отримання нових знань. Ми не повинні вважати, що знання та влада, яким вчать нас освітні програми, є шляхом «правильного» життя. Життя, що позбавлене основ, які спираються на високі етичні прагнення, несе за собою втрату найбільшого дару, який дарує життя – радості. Не будучи інтегрованими фізично та психічно, ми не отримуємо глибокого задоволення та гарних почуттів, які дає чарівливий рух, і не отримуємо глибокого екстазу блаженства. Не дивлячись на свою владу та багатство, людина, яка не має цих рис, живе в похмурій в'язниці страху, недовіри та ворожості [1, с.107].

Для А. Лоуена «духовність» тісно пов'язана з енергією та Любов'ю до бога і тут психотерапевт ототожнює поняття духовності з деяким поживленням тілесності. Бог не дає людині відчути втомленість від життя. Таким чином, в центрі уваги А. Лоуена розташовується проблема цілісності людини. Автор пише: «Людські істоти можуть отримувати любов Бога до людини через любов, яка дарується взаємно. Бог є не тільки всевидячим, але й усюдишущим. Він є у всіх нас. Містики різних релігійних напрямлень писали, що Бог живе в людському серці. Коли ми відчуваємо у власному серці любов, то ми знаходимося в єднанні з Богом. Коли ми любимо, це

часто допомагає нам з'єднатися із своїм ближнім. Чарівлива посмішка здатна зігріти іншу людину, як промінь сонця. Ласкавий вчинок здатен до пробудження та відкриття душі до краси життя. Чарівлива та блаженна людина приймає інших не із почуття обов'язку, а з любові. Це не значить, що вона ніколи не вибухає гнівом, однак її гнів, як гнів Бога, безпосередній і короткочасний. Після такої бурі небо стає чистим та ясним, а сонце світить радісно.

Душа – це ім'я, яке ми надаємо енергетичній системі, що оживляє кожний механізм. Коли ми ненавидимо, наше серце стискається, а душа – зіщулюється. Коли ми ласкаві, серце розкривається та душа підноситься. Променистість ласкавої посмішки надходить із серця, що сповнене гарним почуттям. Тепло ласкавої людини створюється від його великої життєвості та малої жорстокості. Неможливо бути одночасно ласкавим та прагнути до якоїсь мети. Блаженна людина настільки терпелива, що може встановити ширі та теплі відносини з усіма тими, з ким зустрічається. Блаженна людина відчуває, що підпорядковується чомусь більшому та сильнішому, ніж вона сама. Я маю на увазі, звісно, Бога та віру. Без такої сили, яка могла б протистояти егоїзму людини, яка дивиться на Землю та на її мешканців, як на речі, що можна використовувати для власної мети та задоволення? Через власну гординю людина знищує Землю, від якої залежить її існування. Всі ми добре знаємо проблему забруднення повітря, землі та води разом із втратою лісів та вимиранням великої кількості живих істот. Цю руйнівну діяльність супроводжує зневага моральних цінностей і відповідає погіршенню здоров'я та життя людей. Депресія стала ендемічним явищем, а багато людей відчули потребу повернення в сторону тих або інших засобів, щоб якось перемогти її.

У західному світі життя піддалося значній секуляризації. Поняття духовності спростилося до того, що стало набором переконань і символів. У подальшому вона справляє значний вплив на життя деяких людей. Проте вірування та символи є процесами мислення, що не приймають до уваги тіло. Згідно західним поглядам, тіло вміщується в категорію світських речей, вульгарних і матеріальних. Це провокує розщеплення між розумом і тілом, що, як я зазначив, є коренем емоційних страждань людини» [1, с.108].

Як бачимо, велику увагу А. Лоуен приділив саме тілесному аспекту багатьох людських хвороб, він наголошує на тому, що чимало проблем виникає через хронічне м'язове напруження тіла. Ця думка, звісно, є актуальною, проте важливим є також звернення уваги на людську особистість, яка є унікальною в кожній людині, та на основі цього й має відбуватися формування правильного підходу до пацієнта.

Не можливо не звернути увагу на працю П. Рікера «Людина, як предмет філософії». У ній йдеться саме про унікальну особистість кожної людини, про те, що кожен із нас не просто бездушне тіло, а комплекс неповторних якостей характеру. Автор намагається розібратися, ким все-ж-таки є людина, використовуючи для цього декілька рівнів: лінгвістичний, практичний, етичний.

«Особистість – індивідуальність особливого роду. Але через причини, пов'язані із статусом самоіндиві-

дуалізованої особистості (особистості як «я»), які ще проясняться в подальшому, в особистості нас цікавить її своєрідність. А завдяки закладеним в цих операторах можливостям індивідуалізації ми можемо виділяти саме одну, окрему особистість, відрізняючи її від всіх інших. Це частина того, що ми називаємо ідентифікацією. Ідентифікувати особу як індивіда означає зробити перший, елементарний і самий абстрактний крок у філософському дискурсі про людину» [4]. Я вважаю, що для лікаря будь-якої професії надзвичайно важливим є розуміти всю глибину кожної людської особистості для того, щоб успішно підходити до лікування захворювань.

Це одна надзвичайно слухна думка, яку, мені здається, слід популяризувати та про яку варто нагадувати людям, що була згадана в роботі П. Рікера: «Стався до людського початку в собі та в іншому не тільки як до засобу, але як до самодостатньої цінності». «Я підкреслюю, що, на мою думку, не бажання, а гвалтування примушує нас надавати моралі характер боргу, чи буде це у формі заборони: «Не вбий», – або у формі позитивного наказу: Того, на кого направлена твоя дія, вважай таким же, як ти сам» [4].

Як справедливо зазначає А. Лоуен в своїх роботах, людина здатна знайти цілісність подолавши страждання, а для цього їй потрібно пізнати Бога, знайти згоду та розуміння із самим собою, найближчим оточенням і природою, одним словом, вийти за межі свого природного існування, таким чином, стати людиною в філософському, метафізичному сенсі. І тоді сучасна людина розвине в собі можливість тілесного залучення в навколишній світ. Адже в повній мірі досягнути, відчути гармонію життя людина здатна повністю його тілесністю, а не тільки духом. Чим раніше ми усвідомлюємо, що людина істота й духовна, й тілесна, та мислить світ не тільки мізками, але й всім тілом, тим краще ми почнемо розуміти нашу навколишню дійсність і медицину зокрема.

Висновки: Отже, розглядаючи дані аспекти в контексті медицини, ми не повинні зводити проблеми людини, її хвороби лише тільки до набору симптомів, проблеми хронічного м'язового напруження, внутрішніх конфліктів, хвилювань, ми повинні використовувати цілісний, індивідуальний, особистісний підхід до кожного пацієнта, до кожної людини, яка страждає від якоїсь проблеми в даний момент. І саме завдяки тілесно-орієнтованому підходу, що запропонував А. Лоуен, ми здатні врятувати не одне життя, а тисячі, допомогти іншій людині повернутися до гармонії душі та тіла.

В сучасних умовах для всіх нас залишається надзвичайно актуальним відродження морального. Ми не повинні допустити тотальну кризу соціального і, тим паче, його кінець. Справді людське існування та людські стосунки завжди базуються та будуть базуватися на високих моральних сенсах буття. Про це книга та психоаналітична теорія А. Лоуена.

Література

1. Лоуэн А. Психология тела: биоэнергетический анализ тела / Пер. с англ. С. Коледа – М.: Институт Общегуманитарных Исследований, 2000 – 256 с.

2. Лоуэн А. Сборник биоэнергетических опытов / А. Лоуэн, А. Лоуэн; Пер. с англ. Е.В. Поле. – М.: ООО «Издательство АСТ», 2004. – 188 с.

3. Рікер П. Память, история, забвение / Рікер П. // Пер. с франц. – М.: Издательство гуманитарной литературы, 2004 (Французская философия XX века). – 728 с.

4. Рікер П. Человек как предмет философии / Рікер П. // Вопросы философии. – 1989. – № 2. – С.41-50.

5. Рікер П. Интеллектуальна автобіографія. Любов і справедливість / Рікер П. / Пер. із фр. – К.: Дух і літера, 2002. – 114с.

References

1. Louen A. Psihologiya tela: bioenergeticheskij analiz tela / Per, s angl. S. Koleda – М.: Institut Obshchegumanitarnyh Issledovaniy, 2000 – 256 s.

2. Louen A. Sbornik bioenergeticheskijh opytov / A. Louen, L. Louen; Per. s angl. E.V. Pole. – М: ООО «Izdatel'stvo ACT», 2004. – 188 с.

3. Rіker P. Pamyat', istoriya, zabvenіe / Rіker P. // Per. s franc. – М.: Izdatel'stvo gumanitarnoj literatury, 2004 (Francuzskaya filosofiya XX veka). – 728 s.

4. Rіker P. Chelovek kak predmet filosofii / Rіker P. // Voprosy filosofii. – 1989. – № 2. – S. 41-50.

5. Rіker P. Intelektual'na avtobiografіya. Lyubov i spravedlivist' / Rіker P. / Per. iz fr. – К.: Duh i litera, 2002. – 114s.

Utiuzh I.G.,

Doctor of Sciences (Philosophy), Professor, Zaporizhzhia State Medical University,
ORCID: 0000-0003-1152-015, Ytyh13@ukr.net

Kandybei V.K.,

Student of Zaporizhzhia State Madical University, veronicakandybej@gmail.com

Ukraine, Zaporizhzhia

A. LOUEN'S TRANSCENDENT PSYCHOTHERAPY (METHODOLOGICAL ASPECTS OF THE PHILOSOPHY OF MEDICINE)

Modern philosophy presents itself as a powerful critical paradigm, in which man and the analysis of the social crisis come first by talking about postmodernist and poststructuralist methodology. The main object and object is physicality, as the materialization of knowledge about man. That is why in modern conditions of formation of an interdisciplinary, intellectual project, the philosophy of medicine is very important. The integration of philosophical and medical discourse provides an answer to the complex social challenges posed by the aggressive, spiritual, stressful behavioral standards of today, leading to a change in health and life expectancy. The harmony of body and soul gives a holistic perception and knowledge of man, which is why a large number of natural scientists and physicians turn to philosophy to answer complex questions about human nature. Therefore, the appeal to the works of A. Lowen, his body-oriented methodology makes it possible to understand the essence of human and help to improve psychophysiological state in the conditions of total social rhythm and overstrain of the present.

Key words: Postmodernist and poststructuralist methodology, physicality, materialization, philosophical and medical discourse, state of health, harmony of body and soul, human nature, body-oriented methodology, psychophysiological state, total social rhythm, overstretch of the present.

Editor-in-Chief	M.A. Zhurba
Deputy Editor-in-Chief:	I.O. Kuzmichenko E.B. Talishinski E.V. Starichenko
Mainhandling Editor	Yu.V. Kravchenko
Proofreader	E.V. Starichenko
Designer	T.H. Aldakimova
Makeup	E.V. Starichenko

Journal Editorial Staff Contact Information.

**Post Address: 92600 Ukraine, Svatove,
106 Zoriana Str. Sobornist
Journal «Virtus» Editorial Staff,
tel.: +38 (050) 227 30 03,
e-mail: virtustoday@gmail.com
website: <http://www.virtus.conference-ukraine.com.ua>**

Center of Modern Pedagogy «Learning Without Borders»

**Post Address: 7275, boul Langelier, CP88022 Montreal, QC, H1S 3G9, CANADA
e-mail: info@pedagogiemoderne.com
website: <http://www.pedagogiemoderne.com>**

Signed for printing 30.12.2019.

Format 60×84 1/8. Paper offset. Font Times.

Offset printing. Conventional printed sheet 17,9 Publisher's sheet-copy 17,9

Circulation 500 copies. Order 3040.

Printed PE Shpak V. B.

The certificate on the state registration B02 No. 924434 from 11.12.2006

Ternopil, Prosvity St. 6.

phone 8 097 99 38 299

E-mail tooums@ukr.net
